

ਭਾਗ-14

ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਮਾਇਕੀ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (university) ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ—ਜਿਥੇ ਅਧਿਆਪਕ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਮਾਇਕੀ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਜਿਹੜੇ ਇਨਸਾਨ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਥਵਾ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ, ਮੁਗਧ, ਬੁੱਧ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤੇ ਉਹ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਭੀ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਐਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦਾ 'ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ' ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੈਵੀ 'ਸਤ ਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਹੀ ਆਤਮਿਕ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹਨ—ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਤਮ ਵਿਦਿਆ ਸਿੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧੀ ਅਥਵਾ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਆਤਮਿਕ ਸੰਗਤ ਅਥਵਾ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਜੀਵ ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੇ ਹਨੇਰ ਵਿਚ ਪਲਚ-ਪਲਚ ਕੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਸੁਖਦਾਈ ਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਸੰਤਾ ਸੇਤੀ ਰੰਗੁ ਨ ਲਾਏ ॥

ਸਾਕਤ ਸੰਗਿ ਵਿਕਰਮ ਕਮਾਏ ॥

ਦੁਲਭ ਦੇਹ ਖੋਈ ਅਗਿਆਨੀ

ਜੜ ਅਪੁਣੀ ਆਪਿ ਉਪਾੜੀ ਜੀਉ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੦੫)

ਬਿਨੁ ਸੰਗਤੀ ਸਭਿ ਐਸੇ ਰਹਹਿ ਜੈਸੇ ਪਸੁ ਦੋਰ ॥

(ਪੰਨਾ-੪੨੭)

L106.1

To obtain materialistic education in this world it is necessary to study in school and university where teachers, professors and scientists teach worldly knowledge.

Those who do not register in schools, that is do not obtain education, they remain illiterate, foolish and uninformed. Their intellect does not develop and they remain bereft of worldly education and scientific knowledge thus divorcing themselves from the comforts they provide.

Exactly in the same way to acquire the 'intuitional knowledge' of the spiritual realm' the divine 'sat sangat' (true company) or 'sadh sangat', the company of the holy, are the spiritual schools, colleges and universities abiding in which divine knowledge can be learnt and discriminating intellect or intuitional knowledge can be obtained.

Without the intuitional knowledge of this spiritual company or the 'company of the holy', men, enmeshed and entangled in the materialistic doubt-fallacy lead a life of ignorance and remain divorced from the numerous comfort giving and emancipating virtues of the spiritual ralm.

1 One who does not feel love for the Saints,
misbehaves in the company of the wicked apostates, the faithless cynics;
He wastes this human body, which is so difficult to obtain.
In his ignorance, he tears up his own roots. 105

2 Without the Sangat, the Company of the Holy, all remain like beasts and animals. 427

L106.1

ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗੁ ਨ ਪਾਇਆ
 ਜੇ ਭਾਗਹੀਣ ਪਾਪੀ ਜਮਿ ਖਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੯੪)

ਬਿਨਵੰਤ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਸਾਧ ਸੰਗਮ ਸਭ ਮਿਥਿਆ ਸੰਸਾਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੪੭)

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨੁ ਭ੍ਰਮਿ ਮੁਈ ਕਰਤੀ ਕਰਮ ਅਨੇਕ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੨੮)

ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ 'ਚਟਸਾਲ' ਭੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ
 ਰੱਬੀ ਗੁਣ ਸਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ —

ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਚਟਸਾਲ ਹੈ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਗੁਣ ਸਿਖਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੧੬)

ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਕਿਉ ਪਾਈਐ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪੁਨਾ
 ਮੋ ਕਉ ਕਰਹੁ ਉਪਦੇਸੁ ਹਰਿ ਦਾਨ ॥
 ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਵਸਿਆ
 ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਜਾਨ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੩੫)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ
 ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ —

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਹੀ 'ਪਰਮਾਰਥ' ਦਾ 'ਉਤਮ ਪੰਥ' ਹੈ —
 ਇਕੁ ਉਤਮ ਪੰਥੁ ਸੁਨਿਓ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ
 ਤਿਹ ਮਿਲੰਤ ਜਮ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੪੦੬)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਕਰਦਿਆਂ 'ਕੁੰਡਲਨੀ' ਭੀ ਖੁਲ੍ਹਦੀ ਹੈ—
 ਕੁੰਡਲਨੀ ਸੁਰਤੀ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਪਰਮਾਨੰਦ ਗੁਰੁ ਮੁਖਿ ਮਚਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੪੦੨)

'ਹਉਮੈ' ਭੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਦੁਆਰਾ ਮਿਟਦੀ ਹੈ—

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਮਿਟੈ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥...
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਨਾਹੀ ਹਉ ਤਾਪੁ ॥
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਤਜੈ ਸਭੁ ਆਪੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੧)

ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਜਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੬੧)

ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਹਉਮੈ ਦੁਖ ਨਸਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੪੬)

ਮਿਲਿ ਪਾਣੀ ਜਿਉ ਹਰੇ ਬੂਟ ॥
 ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਤਿਉ ਹਉਮੈ ਫੂਟ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੧)

ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਏ ਬਿਨਸੀ ਸਭ ਅਭਿਮਾਨੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੨੮)

- 1 One who does not obtain the Association of the True Guru, is a most unfortunate sinner; he is consumed by the Messenger of Death. 494
 - 2 Prays Nanak, without the Saadh Sangat, the Company of the Holy, the whole world is false. 547
 - 3 Without the Saadh Sangat, the Company of the Holy, one dies wandering around in confusion, performing all sorts of rituals. 928
- For this reason in Gurbani 'sadh sangat', the company of the holy is also call a school where godly virtues are taught.
- 4 The Sat Sangat, the True Congregation of the True Guru, is the school of the soul, where the Glorious Virtues of the Lord are studied. 1316
 - 5 How am I to find my God? Please bless me with the Gift of the Lord's Teachings. The Lord, Har, Har, abides in the Society of the Saints; joining this Sangat, the Lord's Glories are known. 1335
- In this way by abiding in the sadh sangat, the company of the holy, spontaneously numerous other divine virtues can be acquired.
- Sadh sangat, the company of the holy is indeed the 'perfect pathway' towards spiritual knowledge —
- 6 I have heard that the most exalted Path of all is the Sangat, the Guru's Congregation. Joining it, the fear of death is taken away. 4406
- By participating in the sadh sangat, the company of the holy, 'Kundilini' too uncoils —**
- 7 The Kundalini rises in the Sat Sangat, the True Congregation; through the Word of the Guru, they enjoy the Lord of Supreme Bliss. 1402
- 'Egotism' too is eradicated in the sadh sangat, the company of the holy —**
- 8 Meeting Him, egotistical pride is eradicated... In the Company of the Holy, the fever of ego departs. In the Company of the Holy, one renounces all selfishness. 271
 - 9 Associating with the humble Saints, the disease of egotism is eradicated. 961
 - 10 In the Society of the Saints, the pain of egotism runs away. 1146
 - 11 As the plant turns green upon receiving water, just so, in the Saadh Sangat, the Company of the Holy, egotism is eradicated. 1181
 - 12 Join the Saadh Sangat, the Company of the Holy, and sing the Glorious Praises of the Lord; your egotistical pride will be totally dispelled. 1228

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਸਦੀਵੀ ਆਤਮ ਸੁਖ ਅਥਵਾ ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—

- ਭਾਈ ਰੇ ਸੁਖੁ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਪਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੨)
 ਸਾਧ ਕੇ ਸੰਗਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੧)
 ਜਿਸ ਸੁਖੁ ਕਉ ਨਿਤ ਬਾਛਹਿ ਮੀਤ ॥
 ਸੋ ਸੁਖੁ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਪਰੀਤਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੮੮)
 ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਬਿਸਰਿ ਨ ਕਬਹੂ ਜਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੧੬)
 ਜਬ ਤੇ ਦਰਸਨ ਭੇਟੇ ਸਾਧੂ ਭਲੇ ਦਿਨਸ ਓਇ ਆਏ ॥
 ਮਹਾ ਅਨੰਦੁ ਸਦਾ ਕਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤਾ ਪਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੭੧)
 ਸਰਬ ਸੁਖ ਨਾਨਕ ਪਾਏ ਸੰਗਿ ਸੰਤਨ ਸਾਥਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੧੪)
 ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੪੮)
 ਜੇ ਲੋੜਹਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਭਾਈ ॥
 ਸਾਧੂ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰਹਿ ਬਤਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੨)

ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਖਾਂ ਤੋਂ ਨਵਿਰਤੀ ਭੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—

- ਨਾਮ ਰਾਸਿ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਖਾਟੀ ॥
 ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪਦਾ ਕਾਟੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੬੪)
 ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ਕਰਹੁ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
 ਸਦਾ ਕਲਿਆਣ ਫਿਰਿ ਦੂਖੁ ਨ ਹੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੬੬)
 ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਰਿ ਜਾਪੀਐ ॥
 ਸੋ ਜਨੁ ਦੂਖਿ ਨ ਵਿਆਪੀਐ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੧੧)
 ਭਜੁ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਸਦਾ ਨਾਨਕ ਮਿਟਹਿ ਦੋਖੁ ਕਮਾਤੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੬੧)
 ਸਾਧ ਸੰਗਮਿ ਹਰਿ ਅਰਾਧੇ ਸਗਲ ਕਲਮਲ ਦੁਖ ਜਲੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੪੮)
 ਸੰਤਾਂ ਸੰਗਿ ਉਧਾਰੁ ਸਗਲਾ ਦੁਖੁ ਲਥਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੦੯)
 ਗੁਰ ਸੰਤ ਸਭਾ ਦੁਖੁ ਮਿਟੈ ਰੋਗੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੭੦)

ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਸੱਚਾ ਨ੍ਰਾਵਣ ਅਥਵਾ ਆਤਮਿਕ ਇਸ਼ਨਾਨ ਭੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Through the sadh sangat, the company of the holy, eternal divine peace or supreme bliss is obtained.

- 1 *O Siblings of Destiny, peace is found in the Saadh Sangat, the Company of the Holy.* 271
- 2 *In the Company of the Holy, one obtains everlasting peace.* 271
- 3 *The peace, which you always yearn for, O friend that peace comes by the love of the Company of the Holy.* 288
- 4 *In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, eternal peace is obtained, and the Lord is never forgotten.* 616
- 5 *Ever since I obtained the Blessed Vision of the Darshan of the Holy, my days have been blessed and prosperous. I have found lasting bliss, singing the Kirtan of the Praises of the Primal Lord, the Architect of destiny.* 671
- 6 *Nanak has found total peace, in the Society of the Saints.* 814
- 7 *In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, all pleasures are found.* 1148
- 8 *If you long for eternal peace, O Siblings of Destiny, then join the Saadh Sangat, the Company of the Holy; this is the Guru's advice.* 1182

Emancipation from all pain too is available through sadh sangat, the company of the holy –

- 9 *In the Saadh Sangat, I have earned the wealth of the Naam. Says Nanak, God has relieved my pain.* 194
- 10 *Get aboard this boat, and cross over the terrifying world-ocean. Everyone who joins the Saadh Sangat, the Company of the Holy.* 196
- 11 *That humble being, who meditates on the Lord, by the Grace of the Saints, is not afflicted with pain.* 211
- 12 *So vibrate continually in the Saadh Sangat, the Company of the Holy, O Nanak, and the sins you committed shall be erased.* 461
- 13 *Worshipping the Lord in the Saadh Sangat, all my sins and sufferings are burnt away.* 548
- 14 *In the Society of the Saints, they are emancipated; all their sorrows depart.* 709
- 15 *Associating with the Saint Guru, suffering and sickness are ended.* 1170

Bathing at places of pilgrimage, the true bathing or spiritual bathing, too

ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—

ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲੁ ਸੰਗਤੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਤੀਰਥੁ ਹੋਇ ॥
ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਮਜਨਾ ਗੁਰ ਦਰਸੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੬੭)

ਸੰਗਤਿ ਮੀਤ ਮਿਲਾਪੁ ਪੂਰਾ ਨਾਵਣੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੬੮)

ਸੰਗਤਿ ਸੰਤ ਮਿਲਾਏ ॥
ਹਰਿ ਸਰਿ ਨਿਰਮਲਿ ਨਾਏ ॥
ਨਿਰਮਲਿ ਜਲਿ ਨਾਏ ਮੈਲੁ ਗਵਾਏ ਭਏ ਪਵਿਤੁ ਸਰੀਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੭੪)

ਹਰਿ ਜਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੁੰਟ ਸਰ ਨੀਕੇ ਵਡਭਾਗੀ ਤਿਤੁ ਨਾਵਾਈਐ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੮੧)

ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਰੇਣੁ ਮੁਖਿ ਲਾਗੀ ਕੀਏ ਸਗਲ ਤੀਰਥ ਮਜਨੀਠਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੧੨)

ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਧੂਰਿ ਮੁਖਿ ਪਰੀ ॥
ਇਸਨਾਨੁ ਕੀਓ ਅਠਸਠਿ ਸੁਰਸਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੩੪)

‘ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ’ ਭੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਹੀ ਹੈ—

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਇਹ ਕਹੀਐ ਕਾਹਿ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬੈਕੁੰਠੇ ਆਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੨੫)

ਮੁਕਤਿ ਬੈਕੁੰਠ ਸਾਧ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਜਨ ਪਾਇਓ ਹਰਿ ਕਾ ਧਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੮੨)

ਬੈਕੁੰਠ ਨਗਰੁ ਜਹਾ ਸੰਤ ਵਾਸਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੪੨)

ਏਕ ਪਲਕ ਸੁਖ ਸਾਧ ਸਮਾਗਮ ਕੋਟਿ ਬੈਕੁੰਠਹ ਪਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੦੮)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪਰਮਾਰਥ ਅਥਵਾ ਰੱਬੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ‘ਦ੍ਰਿੜਤਾ’ ਆਉਂਦੀ ਹੈ—

ਸਾਧ ਕੇ ਸੰਗਿ ਦ੍ਰਿੜੇ ਸਭਿ ਧਰਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੧)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੰਤ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਹਰਿਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਵਹੁ ਇਕ ਕਿਨਕਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੫੦)

ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੈ ਤ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਆਵੈ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੮੧)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ‘ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ’ ਭੀ ਮਿਟਦੇ ਹਨ—

ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਕਿਸ ਸਿਉ ਨਹੀ ਬੈਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੧)

ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਦੁਸਮਨ ਸਭਿ ਮੀਤ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੧)

takes place spontaneously while abiding in the sadh sangat, the company of the holy –

- 1 For the Gurmukh, meeting with the Society of the Saints is like making a pilgrimage to a sacred shrine.
The benefit of bathing at the sixty-eight sacred shrines of pilgrimage is obtained by the Blessed Vision of the Guru's Darshan. 597
- 2 O friend, association with the Holy is the perfect cleansing bath. 668
- 3 Joining the Society of the Saints, I bathe in the Immaculate Pool of the Lord.
Bathing in these Immaculate Waters, my filth is removed, and my body is purified and sanctified. 774
- 4 The Lord's humble servants are pools of ambrosial nectar; by great good fortune, one bathes in them. 881
- 5 I anoint my forehead with the dust of the Society of the Saints; it is as if I have bathed at all the sacred shrines of pilgrimage. 512
- 6 In the Sat Sangat, apply the dust of the feet of the holy to your face; this is how to bathe in the sixty-eight sacred shrines, and the Ganges. 1134

‘Holy paradise’ or heaven is the sadh sangat itself –

- 7 Says Kabeer, unto whom should I tell this?
The Saadh Sangat, the Company of the Holy, is heaven. 325
- 8 Liberation and heaven are found in the Saadh Sangat, the Company of the Holy; his humble servant finds the home of the Lord. 682
- 9 The city of heaven is where the Saints dwell. 742
- 10 One who enjoys peace in the Company of the Holy, even for an instant, obtains millions of heavenly paradises. 1208

Through the sadh sangat, the company of the holy, spiritual or godly virtues get ingrained –

- 11 In the Company of the Holy, one's Dharmic faith is firmly established. 271
- 12 O Saints of the Lord, O my Siblings of Destiny, please meet with me, and implant the Name of the One Lord within me. 650
- 13 But when he joins the Sat Sangat, the True Congregation, he is confirmed in his faith, and he is saved by the Name of the Lord. 981

Through the sadh sangat ‘enmity-confrontation’ is erased -

- 14 In the Company of the Holy, no one is hated. 271
- 15 In the Company of the Holy, all one's enemies become friends. 271

ਮਿਟਿ ਗਏ ਬੈਰ ਭਏ ਸਭ ਰੇਨ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਲੈਨ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੯੫)

ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੇ ਪੂਜੇ ਪੈਰ ॥

ਮਿਟੈ ਉਪਦ੍ਰੁਹ ਮਨ ਤੇ ਬੈਰ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੯੫)

ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥

ਜਬ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮੋਹਿ ਪਾਈ ॥

ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੯੯)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ 'ਸੰਗੀ' ਹੀ ਸੱਚੇ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਾਜਨ ਹਨ—

ਹਰਿ ਸੰਤਾ ਹਰਿ ਸੰਤ ਸਜਨ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਸਹਾਈ ਰਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੫੩)

ਜਿਨ੍ਹਾ ਦਿਸੰਦੜਿਆ ਦੁਰਮਤਿ ਵੰਞੇ ਮਿਤ੍ਰੁ ਅਸਾਡੜੇ ਸੇਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੨੦)

ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕੁ ਵਡਭਾਗਿ ਪਾਈਅਹਿ ਸਾਧ ਸਾਜਨ ਮੀਤਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੪੩)

ਸੰਗਿ ਮਿਲਾਇ ਲੀਆ ਮੇਰੇ ਕਰਤੇ ਸੰਤ ਸਾਧ ਭਏ ਸਾਥੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੨੮)

ਓਇ ਸਾਜਨ ਓਇ ਮੀਤ ਪਿਆਰੇ ॥

ਜੋ ਹਮ ਕਉ ਹਰਿਨਾਮੁ ਚਿਤਾਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੩੯)

ਹੋਇ ਇਕਤ੍ਰੁ ਮਿਲਹੁ ਸੰਤ ਸਾਜਨ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਨਿਤ ਗਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੨੨)

'ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਹੀ 'ਨਿਹਚਲ ਆਸਣ' ਹੈ—

ਕਰਿ ਮਿਤ੍ਰੁ ਈ ਸਾਧ ਸਿਉ ਨਿਹਚਲੁ ਪਾਵਹਿ ਠਾਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੩੧)

ਨਿਹਚਲ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਜਨ ਬਚਨ ਨਿਹਚਲੁ ਗੁਰੁ ਸਾਧਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੦੧)

ਸੰਤ ਮੰਡਲ ਕਾ ਨਿਹਚਲ ਆਸਨੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੪੬)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਗਨ ਬੁਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸੰਤੋਖ' ਆਉਂਦਾ ਹੈ

ਨਾਨਕ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਬੇਨਤੀ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ

ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਅਘਾਣੇ ਰਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੪੧)

ਭਇਓ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਸਤਸੰਗਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥

ਬੁਝੀ ਤਪਤਿ ਘਰਹਿ ਪਿਰੁ ਪਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੩੮)

ਸੰਗਤਿ ਕਰਤ ਸੰਤੋਖੁ ਮਨਿ ਪਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੮੯)

1 Hatred is gone, and I have become the dust of all.
I have received the Ambrosial Naam in the Company of the Holy. 295

2 Worshipping the feet of the Holy Saints,
troubles and hatred are eliminated from the mind. 395

3 I have totally forgotten my jealousy of others,
since I found the Saadh Sangat, the Company of the Holy.
No one is my enemy, and no one is a stranger. I get along with everyone. 1299

The 'companions' who abide in the 'sadh sangat' are indeed true friends and comrades -

4 The Lord's Saints - the Lord's Saints are my friends, my best friends and helpers. 453

5 The sight of them banishes my evil-mindedness; they are my only true friends. 520

6 Prays Nanak, it is only by great good fortune that the Holy Saints, the Lord's companions, are found, O friends. 543

7 My Creator Lord has united me with Himself, and the Holy Saints have become my companions. 628

8 They are my companions, and they are my dear friends,
who inspire me to remember the Lord's Name. 739

9 when I join the Gathering of the Friendly Saints, constantly singing the Glorious Praises
of the Lord of the Universe. 1222

'Sadh sangat', the company of the holy, indeed is the indestructible abode -

10 So make friends with the Holy Saints, so that you may obtain a lasting place of rest.
431

11 The Congregation, the Company of the Holy, and the word of the humble, are eternal
and imperishable. The Holy Guru is eternal and imperishable. 1101

12 The Realm of the Saints is the eternal, ever-stable place. 1146

Through the sadh sangat, the company of the holy, the fire of desire gets
extinguished and contentment moves in -

13 Nanak offers his prayer to God, O my soul; joining the Saadh Sangat, the Company of
the Holy, he is satisfied. 541

14 Becoming Merciful, He has united me with the Sat Sangat, the True Congregation.
The fire has been quenched, and I have found my Husband Lord within my own home.

15 In the Sangat, my mind has found contentment. 889

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਉ ਸਾਧਸੰਗੁ ਪਾਇਆ ॥

ਬੁਝੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਮਹਾ ਸੀਤਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੧੩)

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮਿਕ ਠੰਢ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਰਤਦੀ ਹੈ—

ਠਾਂਢਿ ਪਰੀ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਬਸਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੫੬)

ਏਕੁ ਬੋਲੁ ਭੀ ਖਵਤੋ ਨਾਹੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਸੀਤਲਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੦੨)

ਅਗਨਿ ਸਾਗਰ ਭਏ ਸੀਤਲ ਸਾਧ ਅੰਚਲ ਗਹਿ ਰਹੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੫੮)

ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਜਾ ਕਾ ਮਨੁ ਸੀਤਲੁ ਓਹੁ ਜਾਣੈ ਸਗਲੀ ਠਾਂਢੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੧੦)

‘ਹਰਿ ਧਨ’ ਅਥਵਾ ‘ਨਾਮ ਖਜ਼ਾਨਾ’ ਭੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ—

ਸੁਖਿ ਬੈਸਹੁ ਸੰਤ ਸਜਨ ਪਰਵਾਰੁ ॥

ਹਰਿ ਧਨੁ ਖਟਿਓ ਜਾ ਕਾ ਨਾਹਿ ਸੁਮਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੮੫)

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਪਾਏ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੧)

ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੋ ਧਨੁ ਪਾਵੈ ॥

ਜਿਸੁ ਧਨੁ ਤੇ ਸਭੁ ਕੋ ਵਰਸਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੧)

ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਪਾਵਹਿ ਸਚੁ ਧਨਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੮੯)

ਸਪਤਮਿ ਸੰਚਹੁ ਨਾਮ ਧਨੁ ਟੂਟਿ ਨ ਜਾਹਿ ਭੰਡਾਰ ॥

ਸੰਤ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਪਾਈਐ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੯੮)

ਹਰਿ ਧਨੁ ਜਾਪ ਹਰਿ ਧਨੁ ਤਾਪ ਹਰਿ ਧਨੁ ਭੋਜਨੁ ਭਾਇਆ ॥

ਨਿਮਖ ਨ ਬਿਸਰਉ ਮਨੁ ਤੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਪਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੯੫)

ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਹੈ ਜਿਥਹੁ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੪੪)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ‘ਪਾਰਸ ਕਲਾ’ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੀਵ ਕੰਚਨ ਸਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—

ਜਿਉ ਲੋਹਾ ਪਾਰਸਿ ਭੇਟੀਐ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਸੁਵਰਨੁ ਹੋਇ ਜਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੦੩)

ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਬਿਬੇਕ ਬੁਧਿ ਹੋਈ ॥

ਪਾਰਸੁ ਪਰਸਿ ਲੋਹਾ ਕੰਚਨੁ ਸੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੮੧)

ਪਾਰਸੁ ਭੇਟਿ ਕੰਚਨੁ ਧਾਤੁ ਹੋਈ ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੦੫)

1 Says Nanak, when I found the Saadh Sangat, the Company of the Holy, my thirsty desires were satisfied, and I was totally cooled and soothed. 913

Through the sadh sangat spiritual coolness is obtained and calmness prevails.

2 One who dwells in the Society of the Saints finds a great peace; 256

3 I could not bear even one criticism, but now, in the Saadh Sangat, the Company of the Holy, I am cooled and soothed. 402

4 The ocean of fire becomes cool, when one grasps the hem of the robe of the Holy Saint. 458

5 One whose mind is comforted in the Society of the Saints, believes that all are joyful. 610

‘God’s treasure or the ‘treasure of Naam) too is obtained through the sadh sangat, the company of the holy —

6 Sit in peace, O Saints, with the family of friends. Earn the wealth of the Lord, which is beyond estimation. 185

7 In the Company of the Holy, one obtains the treasure of the Naam. 271

8 In the Company of the Holy, that wealth is obtained. Everyone benefits from that wealth. 271

9 In the Company of the Holy, you shall obtain the true wealth. 289

10 The seventh day of the lunar cycle: Gather the wealth of the Naam; this is a treasure which shall never be exhausted. In the Society of the Saints, He is obtained; He has no end or limitations. 298

11 The wealth of the Lord is my chanting, the wealth of the Lord is my deep meditation; the wealth of the Lord is the food I enjoy. I do not forget the Lord, Har, Har, from my mind, even for an instant; I have found Him in the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 495

12 The treasure of the Name is in the Sat Sangat, the True Congregation. There, the Lord is found. 1244

Through the sadh sangat, the company of the holy, the ‘power of touchstone’ prevails and man’s life turns into gold (becomes enriched and uplifted)

13 Just as iron is transmuted into gold by the touch of the Philosopher’s Stone, so are people transformed by joining the Sangat, the Holy Congregation. 303

14 Joining the Sat Sangat, the True Congregation, discriminating understanding is attained. That iron which touches the Philosopher’s Stone becomes gold. 481

15 Touching the philosopher’s stone, metal is transformed into gold. Such is the glorious greatness of the Society of the Saints. 505

ਰਾਮ ਪਾਰਸ ਚੰਦਨ ਹਮ ਕਾਸਟ ਲੋਸਟ ॥
ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਹਰੀ ਸਤਸੰਗੁ ਭਏ ਹਰਿ ਕੰਚਨੁ ਚੰਦਨੁ ਕੀਨੋ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੬੮)

ਕਬੀਰ ਚੰਦਨ ਕਾ ਬਿਰਵਾ ਭਲਾ ਬੇੜਿਓ ਢਾਕ ਪਲਾਸ ॥
ਓਇ ਭੀ ਚੰਦਨ ਹੋਇ ਰਹੇ ਬਸੇ ਜੁ ਚੰਦਨ ਪਾਸਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੬੫)

‘ਪਤਿਤ’ ਜੀਵ ਭੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਵਨ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ—

ਪਿਛਲੇ ਗੁਨਹ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਖਸਿ ਲਏ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਨਾਲਿ ਰਲਾਵੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੫੪)

ਜਿਉ ਚੰਦਨ ਨਿਕਟਿ ਵਸੈ ਹਿਰਛੁ ਬਪੁੜਾ
ਤਿਉ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਪਤਿਤ ਪਰਵਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੬੧)

ਜਿਉ ਛੁਹਿ ਪਾਰਸ ਮਨੂਰ ਭਏ ਕੰਚਨ ਤਿਉ ਪਤਿਤ ਜਨ
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤੀ ਸੁਧ ਹੋਵਤ ਗੁਰਮਤੀ ਸੁਧ ਹਾਧੋ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੯੭)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ‘ਸੋਹਣੇ’ ਅਤੇ ‘ਸੁਭਾਇਮਾਨ’ ਹੋਈਦਾ ਹੈ—

ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਉਧਾਰੁ ਹੋਇ ਮੁਖ ਉਜਲ ਦਰਬਾਰਿ ॥ ((ਪੰਨਾ-੨੧੮)

ਸੁੰਦਰੁ ਸੁਘੜੁ ਸੂਰੁ ਸੋ ਬੇਤਾ ਜੋ ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ਪਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੩੧)

ਨਾਨਕ ਸੇ ਜਨ ਸੋਹਣੇ ਜਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੪੯)

ਸੋ ਪਤਵੰਤਾ ਜਿਨਿ ਸਾਧਸੰਗੁ ਪਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੭੯)

ਸੇਈ ਸੁੰਦਰ ਸੋਹਣੇ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਜਿਨ ਬੋਹਣੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੨)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮਿਕ ‘ਸਹਜ’ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—

ਜਿਸੁ ਸਾਧੂ ਸੰਗਤਿ ਤਿਸੁ ਸਭ ਸੁਕਰਣੀ ਜੀਉ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈ ਜੀਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੧੭)

ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਸੁ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈਐ
ਹਰਿ ਸਹਜੇ ਸਹਜਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੪੨)

ਗੁਰ ਸੰਤ ਸਭਾ ਦੁਖੁ ਮਿਟੈ ਰੋਗੁ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਵਰੁ ਸਹਜ ਜੋਗੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੭੦)

L106.7

1 The Lord is the philosopher's stone, which transforms lead into gold, and sandalwood, while I am just dry wood and iron. Associating with the Lord, and the Sat Sangat, the Lord's True Congregation, the Lord has transformed me into gold and sandalwood. 668

2 Kabeer, the sandalwood tree is good, even though it is surrounded by weeds. Those who dwell near the sandalwood tree, become just like the sandalwood tree. 1365

Sinful people too can get (the stamp of) approval through the sadh sangat –

3 The True Guru forgives him for his past sins, and unites him with the Saints' Congregation. 854

4 The poor castor oil plant, growing near the sandalwood tree, becomes fragrant; in the same way, the sinner, associating with the Saints, becomes acceptable and approved. 861

5 Just as when the iron slag is transmuted into gold by touching the Philosopher's Stone - when the sinner joins the Sangat, he becomes pure, through the Guru's Teachings. 1297

Only through the sadh sangat, the company of the holy does one becomes ‘beautiful’ and bejewelled –

6 Joining the Saadh Sangat, the Company of the Holy, one is saved, and one's face becomes radiant in the Court of the Lord. 218

7 Beautiful, wise, brave and divine is one who obtains the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 531

8 O Nanak, beautiful are those humble beings, who, as Gurmukh, are united in the Lord's Union. 849

9 He alone is honorable, who joins the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 1079

10 They alone are beautiful and attractive, who abide in the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 132

Through the sadh sangat, the company of the holy, intuitive balance is obtained –

11 Sublime are all the actions of those who join the Saadh Sangat, the Company of the Holy. Servant Nanak is intuitively absorbed into the Lord. 217

12 O Nanak, in the Sangat, the Holy Congregation, the Lord's Praise is obtained, and one easily, intuitively meets the Lord. 1042

13 Associating with the Saint Guru, suffering and sickness are ended. Servant Nanak merges with his Husband Lord, in the Yoga of intuitive ease. 1170

L106.7

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ—

ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਲਧਾ ਹਰਿ ਸਜਣੁ
ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਘੁਮਾਈਆ ਜੀਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੬)

ਖੋਜੀ ਖੋਜਿ ਲਧਾ ਹਰਿ ਸੰਤਨ ਪਾਹਾ ਰਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੪੫)

ਹਰਿ ਖੋਜਹੁ ਵਡਭਾਗੀਹੋ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗੇ ਰਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੪੮)

ਜਿਨਿ ਏਹੁ ਚਾਖਿਆ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣੁ
ਤਿਨ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਖੋਜੁ ਭਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੦੭)

ਦੁਰਲਭੰ ਏਕ ਭਗਵਾਨ ਨਾਮਹ ਨਾਨਕ
ਲਬਧਿੰ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਭੰ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੫੭)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਹੀ ਆਤਮਿਕ ਬੋਹਿਥਾ ਅਥਵਾ ਨਾਵ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ
ਭਵਸਾਗਰ ਤਰੀਦਾ ਹੈ—

ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਨਾਨਕੁ ਭਜੈ ਬਿਖੁ ਤਰਿਆ ਸੰਸਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੦੩)

ਤਾਰੀਲੇ ਭਵਜਲੁ ਤਾਰੁ ਬਿਖੜਾ ਬੋਹਿਥ ਸਾਧੂ ਸੰਗਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੦੮)

ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੇ ਸੰਗਿ ਭਵਜਲੁ ਤਾਰਿਅਨੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੧੭)

ਨਾਵ ਰੂਪ ਭਇਓ ਸਾਧ ਸੰਗੁ ਭਵਨਿਧਿ ਪਾਰਿ ਪਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੦੧)

ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਹਰਿ ਚਰਨ ਬੋਹਿਥ ਉਧਰਤੇ ਲੈ ਮੋਰ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੨੧)

ਨਾਵ ਰੂਪ ਸਾਧ ਸੰਗ ਨਾਨਕ ਪਾਰਗਰਾਮੀ ॥ (ਪੰਨਾ ੧੨੩੦)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੀ ਆਤਮਿਕ 'ਤਤ' ਬਿਲੋਈਦਾ ਹੈ—

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਸਾਲਾਹਨਿ ਸੇ ਭਲੇ ਪਿਆਰੇ ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਰੰਗੁ ਹੋਇ ॥
ਤਿਸ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਜੇ ਮਿਲੈ ਪਿਆਰੇ ਰਸੁ ਲੈ ਤਤੁ ਵਿਲੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੩੬)

ਤਿਤੁ ਜਾਇ ਬਹੁ ਸਤ ਸੰਗਤੀ
ਜਿਥੈ ਹਰਿ ਕਾ ਹਰਿਨਾਮੁ ਬਿਲੋਈਐ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੮੭)

'ਸੰਤ ਜਨਾ' ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੀ 'ਅਕਥ ਕਥਾ' ਦੀ ਸੋਝੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ—

ਸੰਤਜਨਾ ਮਿਲਿ ਪਾਇਆ ਸੁਣਿ ਅਕਥ ਕਥਾ ਮਨਿ ਭਾਣੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੯੭)

ਸੰਤ ਮੰਡਲ ਮਹਿ ਨਿਰਮਲ ਕਥਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੪੬)

Quest on the Primal Being is only possible through the sadh sangat, the company of the holy –

1 *Joining the Sat Sangat, the True Congregation, I have found the Lord, my Best Friend. I am a sacrifice to the True Guru. 96*

2 *Searching, the seeker has found the Lord with the Saints. 845*

3 *Seek the Lord, O fortunate ones, and join the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 848*

4 *I seek to be with those who have tasted this sublime essence of the Lord. 907*

5 *Only the Naam, the Name of the Lord, is difficult to obtain. O Nanak, it is only obtained by God's Grace, in the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 1357*

Sadh sangat, the company of the holy, is the spiritual boat or the form of the boat in which the terrifying world ocean can be crossed –

6 *In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, Nanak meditates on the Lord, and swims across the poisonous world-ocean. 203*

7 *The treacherous and terrifying world-ocean is crossed over, in the boat of the Saadh Sangat. 208*

8 *In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, we are carried across the terrifying world-ocean. 517*

9 *The Saadh Sangat, the Company of the Holy, has assumed the form of a boat, to cross over the terrifying world-ocean. 701*

10 *In the Society of the Saints, the Lord's Feet are the boat to carry us across. 1121*

11 *The Saadh Sangat, the Company of the Holy, is the boat, O Nanak, to carry us across to the other side. 1230*

It is in the sadh sangat, the company of the holy, that the 'spiritual essence' can be churned –

12 *Those who praise my God are good, O Beloved; they are imbued with the Word of the Shabad, and His Love.*

If I join them, O Beloved, I can churn the essence and so find joy. 636

13 *Go, and sit in the Sat Sangat, the True Congregation, where the Name of the Lord is churned. 587*

In the congregation of holy saints only the awareness of 'unutterable narration' takes place

14 *Meeting with the humble Saints, I have found it; listening to the Unspoken Speech, my mind is pleased. 997*

15 *In the Realm of the Saints, the immaculate sermon is spoken. 1146*

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨੀ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਅਕਥ ਕਥ ਕਾਥ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੬੬)

ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣਾਵਹੁ ਮੇਰੇ ਗੁਰਸਿਖਹੁ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੧੭)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਸੁਤਾ ਮਨ ਜਾਗਦਾ ਹੈ—

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਪਰਸਾਦਿ ਸੰਤਨ ਕੈ ਸੋਇਓ ਮਨੁ ਜਾਗਿਓ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੧੫)

ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਨ ਸੋਵਤ ਜਾਗੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੮੬)

ਸੰਤਹ ਸੰਗੁ ਸੰਤ ਸੰਭਾਖਨੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨਿ ਮਨੁ ਜਾਗੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੭੪)

ਮੌਹਿ ਨਿਰਗੁਣ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਮਨੁ ਜਾਗਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੮੧)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਸਰੇ ਨਰਕਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਈਦਾ ਹੈ—

ਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਉਪਛੇਸਿਆ ਨਰਕੁ ਨਾਹਿ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੫੭)

ਸਾਧ ਕੇ ਸੰਗਿ ਨਰਕ ਪਰਹਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੨)

ਨਰਕ ਰੋਗ ਨਹੀ ਹੋਵਤ ਜਨ ਸੰਗਿ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਲੜਿ ਲਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੩੧)

ਸੰਤਾ ਸੰਗਤਿ ਨਰਕਿ ਨ ਪਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੨੦)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ 'ਮਾਇਕੀ ਬੰਧਨ' ਛੁੱਟਦੇ ਹਨ—

ਟੂਟੇ ਬੰਧਨ ਜਾਸੁ ਕੇ ਹੋਆ ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੫੨)

ਯਾਹੁ ਜਤਨ ਕਰਿ ਹੋਤ ਛੁਟਾਰਾ ॥

ਉਆਹੁ ਜਤਨ ਸਾਧ ਸੰਗਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੫੬)

ਸਭਿ ਦੁਖ ਭੁਖ ਰੋਗ ਗਏ ਹਰਿ ਸੇਵਕ ਕੇ
ਸਭਿ ਜਨ ਕੇ ਬੰਧਨ ਤੋੜੀਐ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੫੦)

ਅਬ ਮਨੁ ਛੂਟਿ ਗਏਆ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਮਿਲੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੦੫)

ਤੂਟੇ ਬੰਧਨ ਸਾਧ ਸੰਗੁ ਪਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੪੧)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ 'ਸੇਵਾ' ਹੀ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਹੈ—

ਜਨ ਕੀ ਟਹਲ ਸੰਭਾਖਨੁ ਜਨ ਸਿਉ
ਉਠਨੁ ਬੈਠਨੁ ਜਨ ਕੇ ਸੰਗਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੨੮)

1 *Joining the congregation, I listen to the Gospel of the Lord, Har, Har; I meditate on the Lord, Har, Har, and speak the Unspoken Speech. 1296*

2 *So proclaim the story of the Lord, O my GurSikhs; speak the Unspoken Speech of my Lord God. 1317*

It is only in the sadh sangat, the company of the holy, that the sleeping mind awakens –

3 *By the Grace of the Saints and the Company of the Holy, my sleeping mind has been awakened. 215*

4 *In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, the sleeping mind awakens. 386*

5 *Associate with the Saints, speak with the Saints, and keep your mind awake to the Kirtan of the Lord's Praises. 674*

6 *I am worthless, O my Beloved, ocean of peace. In the Saints' Congregation, my mind is awakened. 781*

With the help of the sadh sangat, the company of the holy, one is saved from hell –

7 *Receiving the Teachings from the Perfect Guru; he joins the Saadh Sangat, the Company of the Holy, and does not fall into hell. 257*

8 *In the Company of the Holy, hell is avoided. 272*

9 *Hell and disease do not afflict one who joins the Company of the Lord's humble servants, O Nanak; the Lord attaches him to the hem of His robe. 531*

10 *In the Society of the Saints, one is not consigned to hell. 1021*

Through the sadh sangat only one gets release from 'materialistic burdens' –

11 *One whose bonds are cut away joins the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 242*

12 *Those efforts, by which emancipation may be attained those efforts are made in the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 259*

13 *All the pain, hunger, and disease of the Lord's servant are eradicated; the bonds of the humble beings are torn away. 550*

14 *My mind is now emancipated; I have joined the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 705*

15 *Reaching the Saadh Sangat, the Company of the Holy, the mortal's bonds are broken. 1141*

'Service' of the sadh sangat, the company of the holy, is emancipating –

16 *I serve His humble servants, and speak with them, and abide with them. 828*

ਸਾਧ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਦਾ ਸੁਹੇਲੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੨)

ਜਿਸ ਕਉ ਚਾਹਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਦੇਵ ॥

ਸੰਤ ਸਭਾ ਕੀ ਲਗਹੁ ਸੇਵ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੨)

ਭਗਤਨ ਕੀ ਟਹਲ ਕਮਾਵਤ ਗਾਵਤ

ਦੁਖ ਕਾਟੇ ਤਾ ਕੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੦੬)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ —

ਸੰਤ ਸਭਾ ਗੁਰੁ ਪਾਈਐ ਮੁਕਤਿ ਪਦਾਰਥੁ ਧੋਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੮)

ਮੁਕਤਿ ਪਾਈਐ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਅੰਧਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੭੫)

ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਭਏ ਜਨ ਮੁਕਤੇ ਗਤਿ ਪਾਈ ਨਾਨਕ ਨਦਰਿ ਨਿਹਲੀਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੦੪)

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਾਨਕੁ ਭਇਓ ਮੁਕਤਾ ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਤ ਭੋਤੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੧੬)

ਮੁਕਤਿ ਪਦਾਰਥੁ ਸਾਧੁ ਸੰਗਤਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੨੦)

ਮੁਕਤਿ ਭਏ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕਰਿ ਤਿਨ ਕੇ ਅਵਗਨ ਸਭਿ ਪਰਹਰਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੩੫)

ਕਬੀਰ ਸਾਧੁ ਸੰਗੁ ਪਰਾਪਤੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇ ਲਿਲਾਟ ॥

ਮੁਕਤਿ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਈਐ ਠਾਕ ਨ ਅਵਘਟੀ ਘਾਟ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੭੭)

ਇਸ ਲੇਖ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ —

‘ਸਤ ਸੰਗਤ’ ਅਥਵਾ ‘ਸਾਧ ਸੰਗਤ’ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਲਾਭ, ਅਤੇ

‘ਕੁਸੰਗਤ’ ਤੋਂ ਜੋ ਆਧ-ਬਿਆਧ ਯਾ ਕਲ-ਕਲੇਸ਼ ਵਿਆਪਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਯਾ ‘ਤੌਤ’ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ —
‘ਮੇਲ’ ਅਥਵਾ ‘ਸੰਗਤ’ —

- ਸਰੀਰਕ
- ਮਾਨਸਿਕ
- ਭਾਵਕ
- ਆਤਮਿਕ

‘ਸਤਹ’ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

1 Service to the Holy brings lasting peace and bliss. 1182

2 The angels, mortals and divine beings long for Him. To find Him, commit yourself to the service of the Society of the Saints. 1182

3 Whoever works for the Lord's devotees and sings His Praises - his pains of birth and death are taken away. 1206

Through the sadh sangat, the company of the holy salvation is achieved —

4 In the Society of the Saints, the Guru is found. He is the Treasure of Liberation, the Source of all good fortune. 18

5 liberation is attained in the Saadh Sangat, the Company of the Holy, and the darkness of ignorance is dispelled. 675

6 In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, His humble servants are liberated; O Nanak, they are redeemed and enraptured by the Lord's Glance of Grace. 1004

7 In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, Nanak has been liberated, gazing upon the Blessed Vision of their Darshan, even for an instant. 1216

8 In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, is the treasure of liberation and the Lord's Ambrosial Name. 1220

9 Those who join the Saadh Sangat, the Company of the Holy, are liberated; all their demerits are taken away. 1235

10 Kabeer, the mortal finds the Saadh Sangat, the Company of the Holy, if he has such destiny written upon his forehead. 1377 He obtains the treasure of liberation, and the difficult road to the Lord is not blocked.

In this lekh series it has been explained in great detail that —

The ‘sat sangat’ (true congregation) or ‘sadh sangat’, the company of the holy have limitless benefits and in the ‘kusangat’, negative congregation, doubts of the mind or anxieties surface.

The essence of all these discussions or the core point can be stated in this way-

‘meeting’ or ‘interaction’ takes place on a

- physical
- mental
- thought
- spiritual

‘level’.

ਐਸਾ 'ਮੇਲ' ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਵਲਵਲਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ 'ਰੰਗਾਂ' ਅਤੇ 'ਤਰੰਗਾਂ' ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਤਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤੀਖਣਤਾ (intensity) ਖਿਆਲਾਂ ਤੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ (practice) ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ— 'ਇਸਤਰੀ-ਮਰਦ' ਦਾ ਸਰੀਰਕ 'ਜੋੜ' ਰਸਮੀ ਵਿਆਹ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ-ਨਿਸਚੇ-ਰੁਚੀਆਂ, ਅੱਡ-ਅੱਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਕ 'ਮੇਲ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਬੇਸੁਰੇ ਖਿਚੋਤਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮੀ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਕੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੇਸੁਰੀਆਂ 'ਦੋਹਾਂ' ਦਾ ਗ੍ਰਹਸਤੀ ਜੀਵਨ ਮਾਇਆ ਦੇ ਖਲਜਗਨ ਵਿਚ ਪਲਚ-ਪਲਚ ਕੇ ਅਜਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧਨ ਪਿਰੁ ਏਹਿ ਨ ਆਖੀਅਨਿ ਬਹਨਿ ਇਕਠੇ ਹੋਇ ॥

ਏਕ ਜੋਤਿ ਦੁਇ ਮੂਰਤੀ ਧਨ ਪਿਰੁ ਕਹੀਐ ਸੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੮੮)

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਵੱਪਤੀ (couple) ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਤਹ ਤੇ 'ਇਕ-ਸੁਰਤਾ' ਹੋ ਭੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਾਵਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸਤਹ ਤੇ ਮੇਲ ਹੋਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ।

ਮਿਲਿਐ ਮਿਲਿਆ ਨਾ ਮਿਲੈ ਮਿਲੈ ਮਿਲਿਆ ਜੇ ਹੋਇ ॥

ਅੰਤਰ ਆਤਮੈ ਜੇ ਮਿਲੈ ਮਿਲਿਆ ਕਹੀਐ ਸੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੯੧)

ਐਸਾ 'ਬੇਸੁਰਾ' ਖਿਚੋਤਾਣ ਵਾਲਾ ਗ੍ਰਹਸਤੀ-ਜੀਵਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ 'ਕੁਸੰਗਤ' ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਤਦਾ ਹੈ।

ਇਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ— ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧੀਆਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗੀਆਂ-ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ 'ਮੇਲ' ਅਥਵਾ 'ਸੰਗਤ' ਉੱਤੇ ਭੀ ਘਟਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਸਰੀਰਕ-ਮਾਨਸਿਕ-ਭਾਵਕ ਸਤਹ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਜੀਵਾਂ ਨਾਲ 'ਇਕ ਸੁਰਤਾ' (in tune) ਹੋ ਭੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਤੇ ਤੀਖਣਤਾ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ 'ਖਟ-ਪਟੀ' ਅਤੇ 'ਤਨਾਓ' ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਕਈ ਅੰਦਰਲੇ ਤਬਕੇ ਯਾ ਹਿੱਸੇ ਹਨ —

ਸਰੀਰ

ਮਨ

ਬੁੱਧੀ

106.11

Such a meeting is the result of the hue or waves of numerous mental emotions and desires.

The intensity of these waves depends upon the practice of thoughts and emotions

As an example – the physical 'union' of 'man-woman' comes into being through an official marriage – but because the thoughts-desires-inclinations of both are different, their mental and desire 'communion' does not take place – resulting in their whole life being spent in inharmonious tension. The inharmonious bodies that are tied up with the official chains of marriage, their married life entangled and enmeshed in materialism, is simply being wasted away.

1 They are not said to be husband and wife, who merely sit together.
They alone are called husband and wife, who have one light in two bodies. 788

Even if the mental level of the couple manages to harmonise at the mental level

Even if the couple succeeds to achieve harmony at the mental level, still it is difficult for them to commune at the feeling or spiritual level.

2 By uniting, the united one is not united; he unites, only if he is united.
But if he unites deep within his soul, then he is said to be united. 791

Throughout the whole life such a family life is bound to be filled with inharmonious tension of 'negative company'.

This analogy also applies to the 'meeting' of all our relatives, - friends, associates and acquaintances or 'company'.

If at the physical-mental-desire level some rare beings get 'in tune' even then there will be a difference in the intensity and sharpness of their subtle waves or thoughts, which can become the cause of 'sourness; and 'tension' in their lives.

Man's personality has many internal parts –

body

mind

intellect

L106.11

ਰੀੜਾਂ
ਤਰੰਗਾਂ
ਨਿਸਚੇ
ਭਾਵਨਾ
ਸਵੈਪਨਾ
ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ
ਅਹੰਕਾਰ, ਆਦਿ ।

tendencies
waves
beliefs
desires
selfhood
subconsciousness
egotism etc.

ਇਹ ਅੰਦਰਲੇ ਮਾਨਸਿਕ 'ਤਬਕੇ' ਆਪਸ ਵਿਚ 'ਇਕ-ਸੂਰ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰਲੇ ਖਿਆਲਾਂ—ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ 'ਟਾਕਰਾ' ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਿਧਾ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਅੰਦਰ 'ਭੜਥੂ' ਮਚਾਈ ਰਖਦੇ ਹਾਂ ।

These internal parts are never in tune with each other, as a result of which our internal thoughts – desires keep conflicting and in duality confusion reigns within us.

ਦੁਬਿਧਾ ਲਾਗੇ ਪਚਿ ਮੁਏ ਅੰਤਰਿ ਤਿਸਨਾ ਅਗਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੯)

1 Attached to duality, they putrefy and die; they are filled with the fire of desire within. 19

ਦੁਬਿਧਾ ਮਨਮੁਖ ਰੋਗਿ ਵਿਆਪੇ ਤਿਸਨਾ ਜਲਹਿ ਅਧਿਕਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੩੦)

2 The self-willed manmukhs are afflicted with the disease of duality; they are burnt by the intense fire of desire. 1130

ਦੁਬਿਧਾ ਬਉਰੀ ਮਨੁ ਬਉਰਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੪੨)

3 The insanity of duality has driven the mind insane. 1342

ਮਨਮੁਖ ਮਨੁ ਅਠ ਖੰਡ ਹੋਇ ਦੁਸਟਾ ਸੰਗਤਿ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਵੈ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੫/੧੭)

4 The mind of apostate (manmukh), is scattered and led astray by superstitions in the company of evil doers. VBG 5/17

ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਜੋ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ, ਈਰਖਾ-ਦਵੈਤ, ਖਿੱਚੋਤਾਣ, ਲੜਾਈਆਂ, ਝਗੜੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਸਾਡੀ 'ਸ਼ਖਸੀਅਤ' ਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਦੁਬਿਧਾ ਅਥਵਾ 'ਦੂਜੇ ਭਾਉ' ਵਾਲੇ 'ਭੜਥੂ' ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹਨ !!

All the debates, conflicts, jealousy-duality, tension, fights, quarrels that take place in the whole world is the manifestation of confusion of the reflection of our personality's internal duality or 'second love'.

ਜਦ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰਲੇ ਤਬਕਿਆਂ ਅਥਵਾ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੇਲ ਯਾ 'ਇਕ-ਸੂਰਤਾ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨਾਲ 'ਮੇਲ' ਯਾ 'ਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ 'ਇਕ-ਸੂਰਤਾ' ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

When there is no communion or 'harmony' of our internal parts or feelings, then how can 'communion' or 'togetherness' in other words harmony ever take place with others people?

ਤਰੇਝ ਵਾਲੇ ਅਥਵਾ ਟੁੱਟੇ-ਭੱਜੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਟਿਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਦੂਜੇ ਭਾਉ' ਨਾਲ ਟੁੱਟੇ ਭੱਜੇ ਚਿਕਨਾ-ਚੂਰ ਅਥਵਾ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ 'ਮੇਲ' ਯਾ 'ਸੰਗਤ' ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦੁਬਿਧਾ ਵਾਲੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਤਮਿਕ ਗੁਣ ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਟਿਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਮੇਲ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ।

Nothing can remain in a vessel that is cracked or broken. In the same way the communion or togetherness amongst each other of the externally scattered hearts that are crushed and cracked with 'second love' cannot take place, and neither can spiritual virtues or 'Naam' take root in these duality-ridden hearts and communion with the Timeless Being too cannot take place.

ਕਬੀਰ ਜਾ ਕੀ ਦਿਲ ਸਾਖਤਿ ਨਹੀ ਤਾ ਕਉ ਕਹਾਂ ਖੁਦਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੭੪)

4 Kabeer, one whose heart is not healthy and whole - how can he attain his Lord? 1374

ਐਸੇ ਦੁਬਿਧਾ ਵਾਲੇ ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ 'ਬਣ' ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ।

Communion cannot take place in such duality ridden hearts and they cannot get along with anyone.

ਸਾਧ ਜਨਾ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੇ ਰਹਨਿ ਇਕੋਲੜੀਆਹ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੫)

5 Those who lack the Company of the Holy, remain all alone. 135 L106.12

ਅੰਜੋਂ ਟੁਟੇ ਹੋਏ ਦਿਲਾਂ ਵਾਲੇ 'ਜੀਵ', ਭੂਤਾਂ-ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਵਾਂਗ, ਆਪੂੰ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹਉਮੈ ਦੀ 'ਇਕੱਲ ਕੋਠੜੀ' ਵਿਚ ਨਰਕ ਭੋਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਮਾਂ ਦੇ ਵਸ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਦੁਯੈ ਭਾਇ ਵਿਗੁਚੀਐ ਗਲਿ ਪਈ ਸੁ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੪)

ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ 'ਇਕ ਸੁਰਤਾ' ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਅਥਵਾ ਜੋੜਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਸਤਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਹੀ ਦਸੀ ਗਈ ਹੈ —

ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਕਿਸ ਸਿਉ ਨਹੀ ਬੈਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੧)

ਮਿਟਿ ਗਏ ਬੈਰ ਭਏ ਸਭ ਰੇਨ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਲੈਨ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੯੫)

ਖਿੰਚੋਤਾਣਿ ਵਿਗੁਚੀਐ ਏਕਸੁ ਸਿਉ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਮੇਰਾ ਛਡਿ ਤੂ ਤਾ ਸਚਿ ਰਹੈ ਸਮਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੫੬)

ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥
ਜਬ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮੋਹਿ ਪਾਈ ॥
ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੯੯)

ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ, ਭਾਵਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸਤਹ ਉਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ 'ਇਕ-ਸੁਰਤਾ' ਹੋਣੀ ਕਠਿਨ ਹੈ—ਪਰ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ-ਸੰਤਾਂ-ਭਗਤਾਂ-ਹਰਿਜਨਾਂ ਦੇ 'ਮੇਲ' ਅਥਵਾ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਹ ਗੁਰਮੁਖ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਸਤਹ ਉਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ 'ਮੇਲ' ਯਾ 'ਸੰਗਤ' ਨੂੰ ਹੀ—

ਸਤ ਸੰਗਤ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ

ਸੰਤ ਸੰਗਤ

ਸਚੀ ਸੰਗਤ

ਉਤਮ ਸੰਗਤ

ਦੇਵੀ ਸੰਗਤ

L106.13

Such beings whose hearts are not attached, like ghosts and spirits, suffer hell in their own self created 'lonely cell' of egotism and fall in the hands of the couriers of death.

1 In the love of duality, the soul-bride is ruined; around her neck she wears the noose of Death. 134

In Gurbani it is stated that the realignment of the hearts that are broken or the re-establishment of the link can only take place in the 'satsangat', the company of truth or 'sadh sangat' the company of the holy.

2 In the Company of the Holy, no one is hated. 271

3 Hatred is gone, and I have become the dust of all. I have received the Ambrosial Naam in the Company of the Holy. 295

4 Indecision leads to ruin; focus your attention on the One Lord. Renounce egotism and self-conceit, and remain merged in Truth. 756

5 I have totally forgotten my jealousy of others, since I found the Saadh Sangat, the Company of the Holy. No one is my enemy, and no one is a stranger. I get along with everyone. 1299

It is extremely difficult for people to be completely in tune on the subtle physical, mental, sentimental and spiritual wave length – but through the 'meeting' or holy company of blessed guru-orientated beloved – saints-devotees-god's slaves, this guru-orientated phase can be easily acquired.

In other words on the spiritual level the 'communion' or 'company' is indeed referred to as –

the company of truth

the company of the holy

the company of saints

the true company

the sublime company

the divine company

L106.13

ਗੁਰ ਸੰਗਤ
ਗੁਰ ਸਭਾ
ਸਾਧ ਸਭਾ
ਸੰਤ ਸੰਤਲੀ

the company of the guru
the society of the guru
the society of the holy
the realm of the saints.

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

'ਰੂਹਾਂ' ਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮਿਕ ਨਾਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, 'ਆਤਮ-ਮੇਲ' ਧੁਰੀ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਇਨਾਤ ਦਾ ਹਰ ਇਕ 'ਜੁਜ਼' ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਗੁਪਤ 'ਪ੍ਰੇਮ ਡੋਰੀ' ਨਾਲ ਬਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਡੋਰੀ ਵਿਚ—

ਪ੍ਰੇਤ ਰਹਿਣਾ
ਸੁਰ ਵਿਚ ਹਿਲਣਾ
ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਚਲਣਾ
ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ ਵਿਚ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣੀਆਂ
ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਮਾਣਨਾ
ਪ੍ਰਿਮ ਰਸ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋਣਾ
ਚਾਉ ਵਿਚ ਵਿਗੋਸਣਾ

ਹੀ ਸੱਚੀ-ਸੁਚੀ-ਜੀਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ

ਆਤਮਿਕ 'ਸਤਸੰਗਤ' ਅਖਵਾ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ'

ਅਖਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ (accident) ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਯਾਦ-ਦਾਸਤ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਜੀਵਨ ਭੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੀ ਚੇਤਨਤਾ (consciousness) ਵਿਚੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ 'ਯਾਦ' ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ 'ਭੁਲ' ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ—

L106.14

By virtue of the spiritual relationship of the 'souls' with the Timeless Being through the divine light, the 'divine-communion' has indeed been established from the source itself because each and every 'part' or portion of the creation is linked with the invisible 'cord of love' of the Timeless Being.

To

remain beaded
vibrate in unison
abide in God's Will or Command
take flights in the love of the Self within
take pleasure in the hue of love
remain intoxicated in the relish of love
experience joy in happiness

in the cord of divine love can indeed be said to be

the true-pure-alive-awakened

divine 'company of truth' or the 'company of the holy'.

Just as in an accident the past memory gets erased and the earlier life is forgotten, in the same way by being absorbed and enmeshed in the doubt-fallacy of materialism the 'remembrance' of the Primal Being disappears from our consciousness and we live in a state of 'forgetfulness. In this way

L106.14

ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭੁਲਣਾ
 ਝੂਠੀ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨਾ
 ਮਾਇਕੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਖੱਚਤ ਹੋਣਾ
 ਰਬ ਤੋਂ ਟੁਟੇ ਹੋਏ ਜੀਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਹੀ
 'ਕੁਸੰਗਤ'

ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਚਾਨਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਅਨੁਭਵੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ—ਮਾਇਕੀ 'ਕੁਸੰਗਤ' ਦਾ ਭਰਮਮਈ 'ਹਨੇਰ' ਵਾਪਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਅਸਥਾਨ ਜਗਮਗ ਨੂਰ ਹੈ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੩/੧੦)

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਣ ਭਰਮ ਭਲਾਇਆ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੩੯-੧੬)

ਤਦੇ 'ਸਤਸੰਗਤ' ਅਤੇ 'ਕੁਸੰਗਤ' ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ 'ਮੁਤਜ਼ਾਦ ਨਤੀਜਿਆਂ' ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ—

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨੁ ਤਰਿਓ ਨ ਕੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੭੩)

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਿਹਚਉ ਹੈ ਤਰਣਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੭੧)

ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ —

ਕੁਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਚਣ,

ਅਤੇ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ

ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਕਚੜਿਆ ਸਿਉ ਤੋੜਿ ਚੂਢਿ ਸਜਣ ਸੰਤ ਪਕਿਆ ॥
 ਓਇ ਜੀਵੰਦੇ ਵਿਛੁੜਹਿ ਓਇ ਮੁਇਆ ਨ ਜਾਹੀ ਛੋੜਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੦੨)

ਤਿਤੁ ਜਾਇ ਬਹਹੁ ਸਤ ਸੰਗਤੀ
 ਜਿਥੇ ਹਰਿ ਕਾ ਹਰਿਨਾਮੁ ਬਿਲੋਈਐ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੮੭)

L106.15

by being forgetful of the Primal Being
 by abiding in the false materialism
 by being engrossed in materialistic things
 by interacting with people who have broken away from God

(such a state) can be deemed to be (one of)

'NEGATIVE COMPANY'

Without light darkness comes into being.

In the same way without the light of spiritual intuitiveness of the 'company of the holy' – the delusionary 'darkness' of materialism's negative company is bound to surface.

1 In the congregation of the holy (God's) glory shines forth. VBG 3/10

2 Without holy congregation all remain duped by delusion VBG 39/16

That is why in Gurbani the significance of the 'true company and 'negative company' and their opposite or disparate results have been stated as follows:-

3 Without the Saadh Sangat, the Company of the Holy, no one swims across (the worldly ocean of grief) 373

4 In the Saadh Sangat, the Company of the Holy, I am sure to be saved. 1071

That is why in Gurbani we are encouraged to –

avoid negative company

and

abide in the company of the holy.

5 O Nanak, break away from the false, and seek out the Saints, your true friends. The false shall leave you, even while you are still alive; but the Saints shall not forsake you, even when you are dead. 1102

6 Go, and sit in the Sat Sangat, the True Congregation, where the Name of the Lord is churned. 587

L106.15

ਸਚੀ ਬੇਸਕ ਤਿਨ੍ਹਾ ਸੰਗਿ ਜਿਨ ਸੰਗਿ ਜਪੀਐ ਨਾਉ ॥
ਤਿਨ੍ਹ ਸੰਗਿ ਸੰਗੁ ਨ ਕੀਚਈ ਨਾਨਕ ਜਿਨਾ ਆਪਣਾ ਸੁਆਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੨੦)

ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਤਿਸ ਨੋ ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ ਹੋਏ
ਨਿਤ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਜਾਇ ਬਹੀਐ ਮੁਹੁ ਜੋੜੀਐ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੫੦)

[ਸਮਾਪਤ]

- 1 *The true society is the company of those who meditate on the Name of the Lord. Do not associate with those, O Nanak, who look out only for their own interests.*
420
- 2 *One who meditates on the Lord obtains all pleasures and comforts; let us go each and every day, to sit in the Saints' Society.*
550

The End